

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Canticis. 9.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

14 *Alterna* Psalmodia ea est, ut sint quasi compendium totius veteris Testamenti, quidquid enim Moyses, vel in libris tradidit, vel in lege precepit; & quidquid Propheta reliquit, vel exhortando ad virtutes, vel predicando futura scripserunt, id ferè totum in Psalmis comprehenditur lege de hac re Radul. *prop. 9. & Bellarm. prefationem psalmodiam.*

14 De eorum Cantu nunc dicendum ab Apostolis habetur. *Coloss. 3. Ephes. 5. in psalmis cantantes;* adeo ut ex Dion. *de Eccl. Hierarch. cap. 7.* Psalmorum modulatio omnibus ferè Pontificijs mysterijs, effentia instar, adhiberetur, cantus autem primitivæ Ecclesiæ, modico flexu vocis, pronuncianti Psalmos, quàm canenti, vicinior erat, ex Isidor. *loco citato;* quod accepit ab August. *lib. 10. confess. cap. 33.* ubi facit auctorem huius moderati cantus Athanasium, renouaverunt hunc cantum Clerici regulares.

15 De *Alterno cantu* est magna questio, quis fuerit auctor? Inter Græcos videtur Dion. *de celest. Hierarch. c. 3.* hunc innuere cantum. Item Basil. *epist. 63.* qui testatur derivit communi omnibus Ecclesijs, exemplo sumpto à cantu Antiphonarum Ignatiano, de quo præced. cap. nu. 2. diximus. Cassianus, qui posterior, nondum videtur novisse alternum cantum *lib. 2. in stit. cap. 9. & c. 10.* fortè loquitur de solo ritu Monastico. Faciunt autem alterni cantus Psalmorum Flavianum, & Diodorum Auctores, ex Athanasio hoc enarrant. Historici Græci, sed potius instauratores eos vocat Theodor. *lib. 2. cap. 24.*

16 At inter Latinos, quamvis Tertullianus *lib. 2. ad uxorem* ijs. verbis (Psalmum inter duos sonare) videatur significare alternum cantum, tamen de priuata ratione recitandi Psalmos explicatur: & Ambrosio tribuitur, qui Græcos imitatus, ex Isidor. *lib. 1. de offic. cap. 7.* & teste August. *lib. 9. confess. cap. 6.* primus intulit in Ecclesiam alternum cantum: quem Damascus decreto generali firmavit, & communem toti Ecclesiæ fecit, ut dicitur in Breuiario in eiusdem Festo, su-

sius hac de re Francolin. *1. par. cap. 3.*
17 Denique alternus cantus significat alternam Sanctorum ad bene operandum exhortationem, Hugo *in Spec. c. 3. &* quod alter alterius onera portare debet. Dur. *in Rat. lib. 5. cap. 2.*

18 Addit Amalar. *lib. 4. cap. 3.* standum esse ad Psalmos (quod hodie observant Clerici Regulares, & nostri Ordinis ad officium diurnum) & Baron. probat ex P. Damiani Anno 1062. ut ex statu corporis, ait Amalar. demonstremus affectum mentis; hoc est, paratos non esse, siue ad domandam carnem nostram, siue ad exercitium operis (quod significat Psalmus, ut diximus) in causa nostra, & fratrum. stantes etiam in operibus bonis facilius vincimus hostes, ait Durand. *loco citato.*

19 *Vsu* eiusdem Psalmi in pluribus Festis ad Matutinum eam habet causam, quia in eodem sunt plures; & varij versus, qui pertinere commodè possunt ad varia Festa, & suggerunt varias ad rem accommodatas Antiphonas, ut rectè consideranti patebit; quod etiam notavit Durand. *loco citato.*

20 In Vesperis Festorum accidit mutatio vltimi Psalmi Dominicalium, ut sit conformior Festo, quam mutationem significat Radulph. *prop. 10.*

21 In postrema Breuiarii recognitione visum est asterisco interpungere Psalmorum versus, ut eorumdem Lectio, etiam quoad puncta, & commata, esset eadem, quæ in Vulgata editione sacrorum Bibliorum, emendatiore Vaticana vltima, Anni 1598.

De Canticis. Cap. IX.

Canticum secernit à Psalmo S. Hieronimus in *prob. expositione psalmodiarum satis susè.* Breuius, auctore Euthymio, psalmus est canticum cum instrumento psalterij. Canticum est vox musica cum harmonia ore solo prolata. Mystice psalmus bona opera; Canticum gratiarum actionem significat, ex Dur. *lib. 5. cap. 4.* Est autem Canticum antiquius psalmodium

cum illius sit primus auctor Moyses; neque defuit eiusdem vsus inter Apostolos. *Coloss. 3.*

2 Septem Cantica ex sacris litteris habentur in Breuiario, quorum ordo temporis est, qui sequitur.

1 *Cantemus Domino*, quod est Moysis editum Anno mundi 2544. *Exodi 15.*

1 *Audite Celi, qua loquor*. Eiusdem Moysis, An. no 2583. *Deut. 32.*

3 *Exultauit cor meum*. Annæ matris Samuelis. Anno 2904. 1. *Reg. 2.*

4 *Confitebor tibi Domine*. Isaïæ anno circiter 3314. *Is. 12.*

5 *Ego dixi in dimidio dierum meorum*. Ezechïæ Regis. An. 3322. *Is. 38.*

6 *Domine audiui auditionem tuam*. Habacuc. An. circiter 3351. *Hab. 3.*

7 *Benedicite omnia opera Domini Domino*. Trium puerorum. Anno 3462. *Dan. 3.*

Ex Euangelio habentur in Breuiario alia tria, quorum ordo temporis est.

Magnificat. B. Mariæ. *Luc. 1.* Anno mundi 4051. ex *Torniello*.

Benedictus Dominus Deus Israel. Zachariæ. eodem anno post tres menses. *Luc. 1.*

Nunc dimittis Domine, &c. Simeonis. *Luc. 2.* Anno sequenti 4052. Christi primo.

3 Alius est ordo in Breuiario, nimirum in Dominica, Canticum, *Benedicite*, &c. quia in Dominica vniuersa creata sunt confusè, quæ in Cantico inuitantur ad laudem Dei. *Durand. lib. 5. cap. 4.* sed versus Cantici ab Ecclesia reducti sunt ad mitiorem numerum, reiecta illa repetitione: *laudate, & superexaltate, &c.* quæ habetur in Daniele. præterea addidit in fine glorificationem Trinitatis: *Benedicamus Patrem, &c.* de qua meminit *Amalar. lib. 4. c. 10.* tamen paulò diuersa ab ea, quæ hodie est in vsu. *Benedicamus*, inquit ille, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nec respondetur. *Amen*, in fine; sicuti neque in *Missa* quatuor Temporū.

In Feria secunda, Canticum Isaïæ. In Feria tertia, Ezechïæ. In Feria quarta, Annæ. In 5. Moysis primum: & de his

afferunt mysticas causas valde arbitrarias. *Amalar. lib. 4. à cap. 12. vsque ad 16.* & *Gemma lib. 2. cap. 53.* à quibus ad verbum accepit *Duraud. loco cit.* In Feria sexta, Canticum Habacuc, in quo mentionem de Cruce facit: *Cornua in manibus eius*. Sabbato Canticum Moysis vltimum, de quo ait *Beda in Lucam*: Ad memoriam prisca religionis, Canticum Deuteronomij, in quo vniuersus veteris populi status continetur, Sabbato nonnullis in locis dici consuevit; alioquin esset præposterum, vt prioribus septimanæ diebus prophetarum dictis carminibus Moysis vltimum diceretur. Hæc ille, *Alcuinus de celebrat. Missæ ait*, idè recitari, quia dixit Apostolus *Act. 15.* quod Moyses habet in singulis ciuitatibus, qui cum per singula Sabbata prædicent.

4 Canticum Trium puerorum est festiuus, & idè in omnibus Festis dicitur; reliqua tantum in ferialibus. *Gemma lib. 2. cap. 53.* quibus additur in fine, *Gloria Patri*, more Psalmorum, à quibus parum differunt Cantica.

5 Tria vero Cantica Evangelica quotidie dicuntur, *Amal. lib. 4. cap. 8.* & causas vide supra *Sectione præcedenti cap. 2. nu. 13. pag. 43. cap. 5. nu. 8. pag. 47. & cap. 6. num. 9. pag. 49.*

6 Euangelia vocantur ab antiquioribus hæc Cantica; ita Ordo Rom. quia sunt pars textus Euangelij S. Luca: & idè stant omnes, dum hæc dicuntur, vt fit ad Euangelium in *Missa*. Plurimi initio Cantici formant sibi Crucem à fronte ad pectus, ex *Belech. c. 40.* quia est Euangelium; & placet, tum quia hoc præscribitur Episcopo ad initium Cantici, *Magnificat*, in *Cæremon. Episc. lib. 2. cap. 1.* tum idem signum Crucis adhibetur. in *Missa*, initio Euangelij, licet diuerso modo.

De Versibus. Cap. X.

1 **A** Vertendo dicitur *Versus*, *Alcuin. cap. de celebrat. Missæ*, & hoc habet singulare Versus, vt excitet corda cantantium ad requirendam faciem Dei.